

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลของรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู การสื่อสารเรื่องเพศ และการเฝ้าสังเกตของบิดามารดา ที่มีต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสรุปไว้ในหัวข้อตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. วัยรุ่นตอนต้น
2. พฤติกรรมทางเพศ และแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น
3. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู การสื่อสารเรื่องเพศ การเฝ้าสังเกตของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น

วัยรุ่นตอนต้น

วัยรุ่น (Adolescence) เป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ จากวัยเด็กเติบโตไปสู่ผู้ใหญ่ เปลี่ยนแปลงจากการพึ่งพาผู้ใหญ่ไปสู่ภาวะที่ต้องรับผิดชอบและพึ่งตนเอง มีการเจริญเติบโตของระบบสืบพันธุ์ที่พร้อมจะมีเพศสัมพันธ์และการตั้งครรภ์ได้ องค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2004) ได้แบ่งกลุ่มวัยรุ่นออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุระหว่าง 10-15 ปี 2) วัยรุ่นตอนกลาง (Middle Adolescence) อายุระหว่าง 16-19 ปี และ 3) วัยรุ่นตอนปลาย (Late Adolescence) อายุระหว่าง 20-24 ปี Sexuality Information and Education Council of the United State [SIECUS] (1996) ได้แบ่งช่วงอายุเด็กและวัยรุ่นไว้ 4 ระยะ ดังนี้

1. วัยเด็กตอนกลาง (Middle Childhood) อายุระหว่าง 5-8 ปี
2. ระยะก่อนวัยรุ่น (Pre Adolescence) อายุระหว่าง 9-12 ปี
3. วัยรุ่นตอนต้น (Early Adolescence) อายุระหว่าง 12-15 ปี
4. วัยรุ่น (Adolescence) อายุระหว่าง 15-18 ปี

ในการศึกษานี้ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาในวัยรุ่นตอนต้นที่มีอายุ 12-15 ปี ตามแนวคิดของ SIECUS (1996) ซึ่งเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของพัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะพัฒนาการทางเพศ

พัฒนาการของวัยรุ่นตอนต้น

พัฒนาการ (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านโครงสร้าง และแบบแผนของอินทรีย์ทุก ๆ ส่วน การเปลี่ยนแปลงนี้จะพัฒนาไปเรื่อย ๆ จากระยะหนึ่งไปสู่ระยะหนึ่ง

อันจะทำให้มีลักษณะและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความเจริญเติบโตตามลำดับ ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม และวัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของ พัฒนาการในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านร่างกายและเพศที่เห็นได้ชัดเจนและนับเป็นช่วงวัยที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมากที่สุดช่วงหนึ่ง (วินัดดา ปิยะศิลป์, 2544)

1. พัฒนาการทางร่างกาย (Physical Development) วัยรุ่นตอนต้นร่างกายจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วพล ๆ กันกับระยะทารก (Newman & Newman, 1991) แต่ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะเจริญไม่พร้อมกัน การเปลี่ยนแปลงพัฒนาการด้านร่างกายมีการพัฒนาอย่างเห็นได้ชัดเจน เนื่องจากวัยนี้จะมีการเพิ่มปริมาณของไขมัน กระดูกจะยาวออก กล้ามเนื้อมีการเจริญเติบโต ลำตัวและแขนขาจะยาวขึ้นมาก (Edelman & Mandle, 1994) มีการเปลี่ยนแปลงของอวัยวะเพศอย่างสมบูรณ์ ในเพศชายร่างกายจะสูงใหญ่ มีกล้ามเนื้อและความแข็งแรงมากขึ้น มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ รักแร้ หน้าแข้ง มีหนวดเครา มีสิวขึ้น สามารถผลิตอสุจิหรือเซลล์สืบพันธุ์ได้ และเริ่มมีฝันเปียก (Nocturnal Ejaculation) ส่วนในเพศหญิงแขนขาจะยาวขึ้น สะโพกขยาย เต้านมโตขึ้น มีขนขึ้นบริเวณอวัยวะเพศ รักแร้ ต่อมเพศจะสร้างฮอร์โมนที่มีผลต่อการทำงานของไข่ไม่ดก ทำให้มีประจำเดือนเกิดขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้มีความสามารถในการสืบพันธุ์อย่างสมบูรณ์ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549) และการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางด้านเพศในวัยรุ่นตอนต้นทั้งเพศหญิงและชาย จะมีลักษณะเฉพาะซึ่งมีผลต่อสภาพจิตใจและการปรับตัวของวัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง พัฒนาการทางเพศที่เปลี่ยนแปลงนั้นจะเป็นผลมาจากการเจริญเติบโตของร่างกายในส่วนของเพศทำให้วัยรุ่นมีลักษณะทางเพศของตนเองชัดเจนขึ้น กวาทิพย์ แว (2550) ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางเพศที่แสดงความเป็นหนุ่มสาวที่สำคัญมี 2 ขั้นตอน คือ

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางเพศขั้นต้น (Primary Sex Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงของต่อมเพศ ซึ่งจะทำให้สามารถผลิตเซลล์สืบพันธุ์ได้ เช่น ผู้ชายจะมีตัวอสุจิ และมีการฝันเปียก (Wet Dream หรือ Nocturnal Ejaculation) ผู้หญิงจะมีไข่สุกทุก ๆ 28 วัน และจะเกิดประจำเดือน (First Menstruation หรือ Menarche) การที่มีเซลล์สืบพันธุ์ทำให้สามารถสืบพันธุ์ได้ จึงเป็นลักษณะทางเพศขั้นต่ำที่เป็นเกณฑ์เข้าสู่วัยรุ่นที่มีวุฒิภาวะทางเพศที่สมบูรณ์

1.2 การเปลี่ยนแปลงลักษณะเพศขั้นที่สอง (Secondary Sex Change) เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเกิดจากการมีฮอร์โมนที่มากกระตุ้นให้เกิดลักษณะทางกายต่าง ๆ และเป็นส่วนประกอบที่แสดงถึงเพศของตนเองอย่างสมบูรณ์ เช่น ในเด็กผู้ชายมีรูปร่างสมเป็นชายชาติวีร ไหล่กว้าง มีกล้ามเนื้อ มีขนบริเวณหน้าอก บริเวณอวัยวะสืบพันธุ์ มีเสียงแตกห้าว และการมีทรวงอก สะโพกผาย เอวคอด เสียงเล็กแหลม มีขนที่รักแร้และที่อวัยวะสืบพันธุ์ในเด็กผู้หญิง การเปลี่ยนแปลงทางเพศที่เกิดขึ้นนี้ ผู้หญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงเร็วกว่าผู้ชาย ประมาณ 1-2 ปี

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ (Mental Development) แบบแผนอารมณ์ของเด็กวัยรุ่น

ตอนต้น จะมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่าย รุนแรง และรวดเร็ว โดยไม่มีเหตุผล ซึ่ง เป็นผลมาจากการกระตุ้นของฮอร์โมนต่าง ๆ ในร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ที่มีมาตั้งแต่วัยเด็ก และการได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มาจากสิ่งแวดล้อม อุไร สุมาริธรรม (2545) กล่าวว่า พัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่นนั้นจะมีอารมณ์ที่แปรปรวน สับสน รุนแรงและเปลี่ยนแปลงง่าย มีความชอบและไม่ชอบค่อนข้างรุนแรง เกิดความกลัว คิดกังวลใจในการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและรูปร่างของตนเอง และการมีความรักของวัยรุ่นต่อเพื่อนต่างเพศเป็นไปอย่างรุนแรง หลงใหลใฝ่ฝัน ทุ่มเท เกิดพฤติกรรมที่จะพยายามทำตนเองให้เป็นจุดเด่น ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อชีวิตและอนาคตของวัยรุ่นได้ หากเกิดความผิดหวัง หรือการขาดความยังคิดในการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ทำให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม การทำแท้ง การเกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ตามมาได้ และวัยรุ่นยังมีความปรารถนาใหม่ ๆ มีจินตนาการมากขึ้น ประสาทสัมผัสมีความตื่นตัวมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ที่ง่ายและรุนแรงเช่นนี้ เป็นเรื่องที่ยากต่อการดูแล ชักนำให้เด็กเกิดความรู้สึกอยากรู้อยากลองโดยเฉพาะในเรื่องเพศ

3. พัฒนาการด้านสังคม (Social Development) วัยรุ่นตอนต้นเริ่มมีปฏิสัมพันธ์และ

มีสัมพันธภาพกับบุคคลภายนอกครอบครัวมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเพื่อนซึ่งเป็นสังคมที่สำคัญของวัยรุ่น โดยการให้ค่า เคารพสำคัญต่อบุคคลในครอบครัวจะลดน้อยลงและจะให้ความสำคัญกับเพื่อนมากขึ้น (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549) กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความคิด และพฤติกรรมของวัยรุ่น ทำให้มีการพัฒนาทักษะทางสังคม มีการเรียนรู้ที่จะควบคุมอารมณ์และความสามารถในการใช้เหตุผล การเข้ากลุ่มเพื่อนจะเปลี่ยนจากมีเฉพาะเพศเดียวกันเป็นเพศตรงข้ามมากขึ้น ให้ความสนใจและสร้างความสัมพันธ์กับคนที่พึงพอใจทางเพศ (พนม เกตุมาน, 2550) วัยรุ่นชายหญิงมีการเริ่มที่จะปฏิบัติตามบทบาททางเพศของตนเอง ได้รู้จักและเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างเพศของกันและกัน โดยการเรียนรู้บทบาททางเพศของเด็กในระยะนี้อาจเลือกเลียนแบบจากบุคคลที่เด็กใกล้ชิด เพื่อนร่วมวัย บุคคลสำคัญ ดารา หรือบุคคลอื่นที่ได้รู้จักพบเห็น (ศิริกุล อิศรานุรักษ์ และวรรณเดชาวิชฌ์พงษ์, 2543) และด้วยสภาพสังคมในปัจจุบันที่เป็นยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) มีอิสระในการเข้าถึงการสื่อสาร โดยเฉพาะผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต จึงทำให้วัยรุ่นมีโอกาสรู้จักบุคคลอื่นได้รวดเร็วและเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีความหลากหลายของแต่ละบุคคล ทำให้มีโอกาสในการพบปะ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้นได้เช่นกัน (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

4. พัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development) พัฒนาการทางสติปัญญา

ในวัยรุ่นตอนต้นมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว วัยรุ่นสามารถเข้าใจในสิ่งที่มีความซับซ้อนมากขึ้น (สุชา จันทรเฒ, 2543) มีความรู้ มีทักษะในเรื่องจำเพาะต่าง ๆ มีความสามารถด้านความคิดเชิง

นามธรรมมากขึ้น กล้าแสดงออก และรู้จักสังเกตความรู้สึกของคนอื่น มีความอยากรู้อยากเห็น อยากรองต้องการแสวงหาคำตอบเรื่องที่คับข้องใจด้วยตนเอง แต่เนื่องจากขาดประสบการณ์และ ขาดการยั้งคิด ขาดการยับยั้งชั่งใจแบบผู้ใหญ่ คิดเสร็จก็ตัดสินใจทำทันทีทันใด โดยไม่ไตร่ตรอง คิดถึงผลได้ผลเสีย จึงทำให้โอกาสที่จะแสดงออกในทางที่ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสมจึงมีมาก โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศที่เป็นผลจากการมีพัฒนาการทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปตามวัย (กรภาดา อรุณรัตน์, 2552)

วัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา มีพัฒนาการทางร่างกายที่เปลี่ยนแปลงของการแสดงออกถึงความเป็นเพศชายและหญิง จากการพัฒนาของต่อมเพศและการสร้างฮอร์โมนเพศที่เริ่มทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ ทำให้มีความใส่ใจ ในการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของตนเองมากขึ้น ต้องการเรียนรู้ในการเปลี่ยนแปลงทางเพศของตนเอง มีความรู้สึกสนใจเพศตรงข้าม มีอารมณ์อ่อนไหวง่าย อยากรู้อยากลองในเรื่องราวต่าง ๆ และ ต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน อยากเป็นที่ชื่นชม ชื่นชอบของคนอื่น ๆ ในบางการกระทำ ขาดความยั้งคิดและขาดการควบคุมตนเองอาจแสดงออกเป็นพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ เช่น การแต่งกายยั่วยวนทางเพศเพื่อให้เป็นที่สนใจของเพศตรงข้าม การมีแฟน การมีเพศสัมพันธ์ การดูสื่อลามกทางเพศในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาทางเพศต่าง ๆ ตามมาได้ และจากความต้องการเป็นอิสระจากการดูแลของบิดามารดาในวัยนี้ เมื่อมีปัญหาโดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องทางเพศ เกิดขึ้นก็มักไม่กล้าที่จะปรึกษาบิดามารดา แสวงหาเรียนรู้เรื่องเพศจากแหล่งอื่น ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งอาจทำให้มีการเรียนรู้ในเรื่องเพศ และการแก้ปัญหาที่ไม่เหมาะสมได้ จากการเปลี่ยนแปลงของ พัฒนาการทางเพศในวัยรุ่นตอนต้นนั้น จึงทำให้เห็นว่าเป็นวัยที่สำคัญในการเริ่มสร้างพื้นฐาน ของการมีพฤติกรรมทางเพศที่ดี ให้ก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่ที่มีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม และเป็น การป้องกันปัญหาทางเพศที่อาจตามมาต่อไปได้

พฤติกรรมทางเพศ และแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น

ความหมายพฤติกรรมทางเพศ (Sexual Behavior)

พฤติกรรม เป็นการกระทำ เป็นการแสดงออกถึงความรู้สึก นึกคิด ความต้องการของ จิตใจที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เข้ามากระตุ้น มีทั้งพฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ที่เป็นการกระทำหรือการแสดงออกที่บุคคลอื่นสามารถสังเกตเห็นได้โดยตรง หรือใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูล และพฤติกรรมภายใน (Covert Behavior) จะเป็นการกระทำที่บุคคลอื่น ไม่สามารถมองเห็นหรืออาจสังเกตเห็นได้ยาก เนื่องจากการกระทำที่อยู่ภายในร่างกาย เช่น

ความคิด ความรู้สึก ทักษะคิด อารมณ์ เป็นต้น และสามารถสังเกตได้โดยใช้เครื่องมือช่วยเพื่อให้ได้ทราบถึงพฤติกรรมนั้น ๆ (ลักษณะ สรวิวัฒน์, 2549)

Rathus, Nevid, and Fichner-Rathus (2002) กล่าวว่า พฤติกรรมทางเพศ หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมทางร่างกายที่เป็นการเชื่อมโยงถึงการแสดงออกของอารมณ์ทางเพศ ความรัก ความพึงพอใจ ความรู้สึกทางเพศ มีทั้งกิจกรรมทั้งที่กระทำแล้วไม่เกิดการสืบพันธุ์ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การกอดจูบ การลูบคลำอวัยวะเพศ และการมีเพศสัมพันธ์โดยใช้ปาก (Oral Sex) ซึ่งเป็นการกระตุ้นเร้าให้เกิดอารมณ์เพศที่ชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ และสามารถก่อให้เกิดการสืบพันธุ์ตามมาได้

พนม เกตุมาน (2550) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงออกทางเพศ คือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกให้ผู้อื่นเห็น ได้แก่ กิริยาท่าทาง คำพูด การแต่งกายที่เหมาะสมและตรงกับเพศตนเอง และความรู้สึกพึงพอใจทางเพศที่เป็นความรู้สึกชอบทางเพศกับเพศใดเพศหนึ่ง และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีความชัดเจนไปเรื่อย ๆ ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เฉพาะการแสดงออกของพฤติกรรมภายนอกที่จะไม่แสดงออกจนผิดเพศมากเกินไป

กรมสุขภาพจิต (2550) กล่าวว่า พฤติกรรมทางเพศ หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์และการกระทำ การปฏิบัติที่สนับสนุนหรือเสียดต่อการมีเพศสัมพันธ์ อันได้แก่ การสัมผัสเชิงชู้สาวและการมีเพศสัมพันธ์ การใช้สื่อช่วยทางเพศ การใช้สารกระตุ้นทางเพศ การช่วยทางเพศด้วยการแต่งกายและการแสดงออก พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ การฟ้อนคลายอารมณ์ทางเพศ การคบเพื่อนต่างเพศ และการเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ และการมีคู่อรัก คู่ครอง

พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการในทุกด้านอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะพัฒนาการทางเพศที่มีการทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ของสอโรโมนเพศ ซึ่งทำให้วัยรุ่นเกิดอารมณ์และความรู้สึกความต้องการทางเพศ จึงนำไปสู่ความอยากรู้อยากเห็น อยากทดลอง เริ่มมีความสนใจในเพศตรงข้าม และมีการแสวงหาในการคบเพื่อนต่างเพศและมีความต้องการใกล้ชิดกับเพื่อนต่างเพศเพิ่มมากขึ้น (Karen, 2002) ประกอบกับสภาพของสังคมในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร มีช่องทางการนำเสนอในเรื่องที่เกี่ยวข้องทางเพศเพิ่มมากขึ้น และมีสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องทางเพศ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลทำให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่มีทั้งเหมาะสม และไม่เหมาะสมตามมาได้ (สุวชัย อินทรประเสริฐ, 2548)

Barbara (2011) กล่าวถึง พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นช่วงอายุ 12-15 ปีว่า เป็นช่วงวัยที่มีความวิตกกังวลและให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงทางเพศของร่างกายที่เกิดขึ้น เช่น การเกิด

การหลั่งน้ำอสุจิ การเกิดผื่นเปื่อยในเด็กผู้ชาย การเปลี่ยนแปลงทางสรีระทางร่างกาย การมีประจำเดือนในเพศหญิง เป็นต้น และเป็นวัยที่เริ่มมีการนัดพบกันกับเพศตรงข้าม ซึ่งเป็นกิจกรรมที่วัยนี้ให้ความสนใจ มีการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศอันประกอบด้วย การมีสัมพันธภาพกับเพศตรงข้าม การมีความพึงพอใจในความรัก และการมีกิจกรรมทางเพศที่เกิดขึ้นของวัยนี้จะออกมาในลักษณะของการกระทำที่ดึงดูดใจเพศตรงข้ามมากกว่าการมีความสัมพันธ์ทางเพศ จะมีการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างกันตามแต่ละบุคคล เช่น การควบคุมจิตใจของตนเองต่อการแสดงออกทางเพศ การยึดถือต่อการมีคู่สมรสเพียงคนเดียว หรือการมีทัศนคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ที่มากกว่าหนึ่งคน เป็นต้น และจากผลการศึกษาของ วิไล คุณคำ (2553) พบว่า พฤติกรรมทางเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับต่ำ โดยกิจกรรมทางเพศที่ทำกับเพศตรงข้ามมากที่สุดคือเมื่อมีโอกาสอยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม มีการจับมือถือแขน โอบไหล่-เอวกัน รองลงมา มีการกอดจูบ จับไล่กระตุ้นอวัยวะ อวัยวะร่างกายให้กันและกัน

จากความหมายของพฤติกรรมและพฤติกรรมทางเพศที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้นพบได้ว่าการอธิบายความหมายของพฤติกรรมทางเพศไว้อย่างหลากหลาย ผู้วิจัยจึงได้สรุปเป็นนิยามพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้นสำหรับในการทำวิจัยครั้งนี้ ตามความหมายของกรมสุขภาพจิตว่า หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ และการกระทำ การปฏิบัติที่สนับสนุนหรือเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ 1) การสัมผัสเชิงชู้สาวและการมีเพศสัมพันธ์ 2) การใช้สื่อยั่วเย้าทางเพศ 3) การใช้สารกระตุ้นทางเพศ 4) การยั่วเย้าทางเพศด้วยการแต่งกายและการแสดงออก 5) พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ 6) การผ่อนคลายอารมณ์ทางเพศ 7) การคบเพื่อนต่างเพศและการเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศ และ 8) การมีคู่อรัก คู่ครอง และ กรมสุขภาพจิต (2550) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบทั้ง 8 ของพฤติกรรมทางเพศไว้ดังนี้

1. การสัมผัสเชิงชู้สาวและการมีเพศสัมพันธ์ หมายถึง การที่ชายกับหญิงมีเพศสัมพันธ์กันด้วยความสมัครใจทั้งสองฝ่าย มีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงาน หรือในวัยเรียน

การโอบกอดกับคู่อรัก การจูบกันของคู่อรัก การสัมผัสเชิงชู้สาว หมายถึง การจับมือถือแขนกับเพื่อนต่างเพศ การลูบคลำกับเพื่อนต่างเพศในสถานที่สาธารณะ หรือที่ลับตาคน

ในระยะแรกที่บุคคลเริ่มให้ความสนใจเพศตรงข้าม มักจะไม่มีสัมผัสหรือถูกเนื้อต้องตัวกัน แต่จะมีการพูดคุย ออกไปเที่ยว และทำกิจกรรมร่วมกัน โดยยังไม่มีกิจกรรมกระตุ้นทางเพศ และมีความต้องการทางเพศเข้ามาเกี่ยวข้อง ส่วนระยะต่อมา จะเป็นขั้นที่มีการถูกเนื้อต้องตัวกันจนทำให้มีความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งมากขึ้น และในการปฏิบัติพฤติกรรมทางเพศที่สนับสนุนหรือเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ได้นั้น เช่น การกอดจูบ การจับมือถือแขน การสัมผัสการลูบคลำร่างกายหรืออวัยวะสืบพันธุ์แก่กัน และการมีเพศสัมพันธ์ จะเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการได้รับการกระตุ้น

ทางเพศที่เกิดขึ้น (นพมาศ อึ้งพระ, 2555) โดยการศึกษาของ อนงค์ ชีระพันธุ์ (2544) พบว่า พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นในเรื่องการมีประสบการณ์การคบหาเป็นแฟนกับเพศตรงข้ามอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อมีโอกาสอยู่ด้วยกันตามลำพังกับเพศตรงข้าม ได้มีการจับมือถือแขน โอบไหล่-เอวซึ่งกันและกันจะเป็นสิ่งที่วัยรุ่นปฏิบัติมากที่สุด รองลงมาได้แก่การกอดจูบ ลูบไล้ กระตุ้นอวัยวะร่างกายให้กันและกัน และบุคคลที่วัยรุ่นทำกิจกรรมทางเพศด้วยส่วนใหญ่เป็นแฟน หรือคนรัก และจากการศึกษาของ สมศักดิ์ วงศาवास, ปิยฉัตร ตระกูลวงษ์, สุภัทรา อินทร์ไพบูลย์, บังอร เทพเทียน และปริญดา ตาสี (2548) พบว่า แนวโน้มสัดส่วนการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงก่อนอายุ 15 ปี มีแนวโน้มที่สูงขึ้น จากปี 2545 ประมาณ 2 เท่า และยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างเคยมีความสัมพันธ์ทางเพศแล้ว ร้อยละ 26 และส่วนใหญ่จะมีเพศสัมพันธ์กับคู่รัก หรือแฟนของตนเอง และการศึกษาของ รัตนดาวรรณ คลังกลาง, วิไลวรรณ วัฒนานนท์, ปราณี แสคง และดาว จันดา (2553) พบว่า พฤติกรรมทางเพศรายชื่อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจับมือถือแขน โอบไหล่ และเพศตรงข้ามที่วัยรุ่นทำกิจกรรมทางเพศร่วมด้วยมักจะเป็นแฟนหรือคนรัก โดยสถานที่ทำกิจกรรมทางเพศส่วนใหญ่ที่พบ คือ บ้านแฟน แต่ก็ยังพบได้ว่าวัยรุ่นมักจะมีการนัดพบในการทำกิจกรรมในเรื่องเพศกับเพศตรงข้ามที่บ้านของตนเอง หรือบ้านเพื่อน ได้ (Millstein & Halpern-Felsher, 1998) จะเห็นได้ว่าการมีแฟนหรือมีคู่รัก และการมีโอกาสนิยามอยู่ใกล้ชิดด้วยกันตามลำพังกับเพศตรงข้าม อยู่ในที่ลับตาและมีบรรยากาศที่เอื้ออำนวย ก่ออาจชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นหญิงชายได้

2. การใช้สื่ออัยยารมณทางเพศ หมายถึง การดูวีซีดีโป๊ ภาพโป๊ การโหลดภาพโป๊

เวปไซด์โป๊ หนังสือโป๊ การ์ตูนโป๊ หรือใช้ Sex Phone เพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ

ในยุคปัจจุบันเด็กและเยาวชนสามารถเข้าถึงเนื้อหาทางเพศหรือสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตได้อย่างสะดวกและง่ายดายตลอดเวลา โดยมีรูปแบบของการเปิดรับสื่อบนอินเทอร์เน็ต อันได้แก่ เว็บไซต์ลามก การติดต่อสื่อสารในสังคมออนไลน์ (Social Network) การสนทนาออนไลน์ การดาวน์โหลดคลิปลามกและภาพลามก การอ่านการ์ตูนลามก และอ่านเรื่องเล่าทางเพศ เป็นต้น ด้วยรูปแบบของสื่อลามกที่มีอยู่อย่างแพร่หลายทำให้เด็กวัยรุ่นเข้าไปแสวงหาข้อมูลทางเพศเพื่อตอบสนองความต้องการ การอยากรู้อยากเห็นของตนเอง หากเด็กวัยรุ่นไม่มีวิจารณญาณที่ดีพอ ในการวิเคราะห์ ก็อาจจะยอมรับสิ่งที่สื่อนำเสนอไว้ได้ และการได้รับข้อมูลทางเพศที่ไม่เหมาะสมจากสื่อลามกเหล่านั้น ก็อาจมีผลต่อการเกิดทัศนคติและทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบตามสื่อที่ได้พบเห็นจนกลายเป็นปัญหาในการมีพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสม และส่งผลกระทบต่อสังคมได้ (วีระพงษ์ พวงเล็ก, 2554) และจากสถิติของโครงการติดตามสภาวะการณ์เด็กและเยาวชนระดับจังหวัดของเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดลพบุรี ปี พ.ศ. 2548-2549 พบว่า เด็กมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 9 ยอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์ และสาเหตุที่สำคัญคือ การเข้าถึงแหล่งกระตุ้นอารมณ์

โดยอินเทอร์เน็ตจะเป็นแหล่งเสื่อลามกที่สำคัญที่สุด และเป็นการดูโป๊/วีซีดีโป๊/เว็บโป๊ถึงร้อยละ 26 และจากการศึกษาของ รัชนิฐตา บัวชื่น (2552) พบว่า พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ คือ พฤติกรรมการมีคูรัก ร้อยละ 52.6 การคู่อัศจรรย์อารมณ์ทางเพศ ร้อยละ 30.9 และอ่านหนังสือกระตุ้นความรู้สึกทางเพศ ร้อยละ 23.1 และการได้ดูภาพปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศจากอินเทอร์เน็ต หรือสื่อลามกอื่น ๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น (สมศักดิ์ วงศาवास และคณะ, 2548)

3. การใช้อุปกรณ์หรือสารกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ หมายถึง การใช้ vibrator เพศเทียม การผ่าตัดเสริมขนาดอวัยวะเพศ การดื่มเบียร์ สุรา หรือการใช้ยาแก้ไอ ยาอี ยาเลิฟ

การกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกทางเพศ เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะปรากฏชัดเจนเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น เป็นกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไป ที่ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากฮอร์โมนเพศในร่างกาย (ประทักษ์ โอประเสริฐสวัสดิ์, 2548) และการใช้ยาหรือสารกระตุ้นที่ส่งเสริมให้เกิดอารมณ์ความรู้สึก และความต้องการทางเพศ ได้แก่ ยาหรือสารต่าง ๆ เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กล้วยา ผื่น เป็นต้น โดยยาหรือสารกระตุ้นเหล่านี้จะออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง และมีผลกระตุ้นศูนย์ควบคุมอารมณ์เพศในสมอง จึงทำให้มีความต้องการทางเพศเพิ่มขึ้น และเกิดการตอบสนองทางเพศที่มากขึ้นตามมา จากการศึกษาของ วงเดือน สุวรรณศิริ, นันทนา น้ำฝน และวรวรรณ ทิพย์วาริณ (2008) พบว่า กลุ่มตัวอย่างดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อนมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 45.1 และเสพยาเสพติดก่อนมีเพศสัมพันธ์ ร้อยละ 5.9 และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นและเยาวชนในสถานศึกษา ซึ่งการเกิดความไม่เมามาการขาดสติจากการใช้แอลกอฮอล์ และสารเสพติดอื่น ๆ จะทำให้วัยรุ่นเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ และเป็นโรคติดต่อจากการมีเพศสัมพันธ์ได้ (Blanken, 1993)

4. การแต่งกายหรือการแสดงออกที่ยั่วยุอารมณ์ทางเพศ หมายถึง การแต่งกายรัดรูป โชว์สัดส่วน ใส่เสื้อเบงเหินทรวงทอง เอวต่ำ เอวลอย คอลึก เกาะอก สายเดี่ยว ไม่ใส่เสื้อชั้นใน กระโปรงสั้น แต่งกายเซ็กซี่เลียนแบบดารา การเดินยั่วชวน การเดินโคโยตี้ การพูด การแสดงสีหน้า ท่าทางเชิญชวน

จากการศึกษาของ ปิยวรรณ กุมภีรัตน์ (2546) พบว่า วัยรุ่นชอบแต่งตัวตามแฟชั่นที่เห็นตามนิตยสารต่าง ๆ หรือเป็นกระแสนิยม โดยเฉพาะเสื้อผ้าสายเดี่ยว เสื้อผ้ารัดรูปเข้าทรงต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งโชว์รูปร่าง วัยรุ่นเห็นว่าการแต่งกายลักษณะนี้เป็นเรื่องธรรมดา โดยเฉพาะอยากแต่งตัวให้ตนเองเป็นที่น่ามอง ให้ดูประทับใจหรือเป็นที่พึงพอใจของคนรัก และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปกครองเกี่ยวกับการแต่งกายของวัยรุ่น ได้ให้ความคิดเห็นว่า วัยรุ่นให้ความสำคัญกับการแต่งตัวมากกว่าแต่ก่อน ส่วนมากจะเป็นลักษณะใส่เสื้อผ้ารัดรูป หรือเปิดโชว์เนื้อตัวมากขึ้น ซึ่งบางครั้ง

ก็ไม่เหมาะสมที่แต่งกายในลักษณะเป็นเป้าสายตาอยู่ทางเพศแก่ผู้คนทั่วไป และในมุมมองของวัยรุ่นชายได้ให้ความคิดเห็นว่า การแต่งกายในลักษณะโชว์หุ่น เปิดเผยเนื้อตัว ก็ทำให้มีจินตนาการถึงรูปร่างเมื่อได้พบเห็น และหากเป็นคนใกล้ชิด เช่น คู่รักก็อาจทำให้มีความรู้สึกทางเพศได้ถ้าหากมีโอกาสและอยู่ในสถานที่ที่เอื้ออำนวย อีกทั้งผลกระทบจากสภาพสังคมและวัฒนธรรมทางสังคมไทยในปัจจุบันที่เกี่ยวข้องในเรื่องเพศได้เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้วัยรุ่นไทยเกิดค่านิยมและมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในหลายลักษณะ เป็นต้นว่า ค่านิยมในเรื่องการแต่งกายตามสมัยนิยมมากเกินไป ที่ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น เช่น การสวมเสื้อผ้าที่รัดรูปที่ทำให้เห็นส่วนเว้าส่วนโค้ง หรือการเปิดเผยสัดส่วนของร่างกายมากเกินไปของเพศหญิง ซึ่งการแสดงออกดังกล่าวอาจเป็นการกระตุ้นและชักจูงให้เพศชายที่พบเห็นเกิดอารมณ์ทางเพศได้ (ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2554) และการศึกษาของ แทรทริญา เปดิโยธยา (2552) พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่เคยปฏิบัติตามคำชักชวนของเพื่อนด้วยการแต่งตัวล่อแหลมอยู่ทางเพศ ที่ต่างกันจะมีความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่แตกต่างกัน โดยนักเรียนที่ไม่ได้ปฏิบัติตามคำชักชวนของเพื่อนด้วยการแต่งตัวล่อแหลมอยู่ จะมีความเชื่อในเรื่องเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศที่ดีกว่านักเรียนที่ปฏิบัติตามคำชวนของเพื่อน ในการแต่งตัวล่อแหลมอยู่ทางเพศ

5. การมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ หมายถึง การถ่มอง โชว์อวัยวะเพศ ถ่ายคลิปวิดีโอที่สื่ออารมณ์เพศ เอาไว้ให้ตนเองดูหรือให้คนอื่นดู การแอบดูเพศตรงข้าม การเก็บสะสมชุดชั้นในเพศตรงข้าม การคบกันเชิงชู้สาวกับเพศเดียวกัน

ภาวะเบี่ยงเบนทางเพศ เป็นสภาวะที่บุคคลมีการตอบสนองทางเพศเป็นปกติ แต่จะมีความพึงพอใจและปฏิบัติกิจกรรมทางเพศผิดปกติไป โดยจะเลือกสิ่งเร้าทางเพศไม่เหมาะสม และการแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศนั้นเกิดได้จากความผิดปกติทางอารมณ์ และแรงผลักดันทางเพศ ที่เป็นเหตุให้บุคคลต้องกระทำการสิ่งใดเกี่ยวกับเรื่องเพศออกไปในลักษณะที่คนปกติไม่กระทำกัน (สุมาลี สวสอาด, 2555) จากการศึกษาของ ธัญจิรา ดวงแก้ว (2553) พบว่า พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศในนักเรียนชายอยู่ในระดับน้อย ส่วนในนักเรียนหญิงอยู่ในระดับปานกลาง โดยในนักเรียนหญิงที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศจะให้ความสนใจกลุ่มเพื่อนผู้หญิงด้วยกันมากกว่ากลุ่มเพื่อนผู้ชาย และรู้สึกมีความสุขทุกครั้งที่ได้อยู่กับเพื่อนเพศเดียวกัน และเชื่อว่าสามารถทำทุกสิ่งทุกอย่างได้ดีกว่าเพศชาย

6. การผ่อนคลายอารมณ์เพศ หมายถึง เมื่อมีอารมณ์ทางเพศสามารถระบายอารมณ์ทางเพศออกโดยการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การใช้อวัยวะเพศถูไถกับวัตถุอื่น

การผ่อนคลายอารมณ์เพศจะเป็นการกระทำ เป็นการตอบสนองที่เป็นการแสดงออกเพื่อให้เกิดความสมปรารถนาและเกิดความพึงพอใจทางเพศ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง

การมีฟันเป็ยก เป็นต้น โดยเป็นการกระทำที่เป็นการระบายความต้องการทางเพศตามธรรมชาติที่เกิดขึ้น และการตอบสนองต่อความต้องการทางเพศนี้ สามารถกระทำได้ด้วยตนเอง จากการสัมผัสส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย โดยเฉพาะการสัมผัสบริเวณอวัยวะเพศด้วยวิธีการต่าง ๆ จนกระทั่งถึงจุดสุดยอด การสำเร็จความใคร่ยังเป็นกิจกรรมทางเพศที่จะช่วยลดความกดดันทางกาย ทำให้เกิดความผ่อนคลายทางเพศได้ และจากการศึกษาของ Kinsey, Wardell, and Martin (1948) พบว่าการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองจะเป็นประสบการณ์ทางเพศอย่างแรกของวัยรุ่นหลังจากมีอายุ 10 ปีขึ้นไป และเกือบร้อยละ 100 ที่วัยรุ่นตอนปลายทุกคนจะมีประสบการณ์ของการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ ประทักษ์ โอประเสริฐสวัสดิ์ และสมพล พงศ์ไทย (2551) ที่กล่าวว่า การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองของวัยรุ่นเพศชายไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90 เคยใช้วิธีนี้เมื่อมีอายุได้ 15 ปี และอัตราจะเพิ่มเกือบร้อยละ 100 เมื่อวัยรุ่นมีอายุ 20 ปีขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นสภาพสังคมใด ส่วนในเพศหญิงนั้นการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองยังคงขึ้นอยู่กับสภาพของสังคม และเกิดขึ้นได้น้อยกว่าในวัยรุ่นเพศชาย (Elliott & Brantley, 1997) และการกระตุ้นทางเพศจากการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองที่ไม่หมกมุ่นจนมากเกินไปนั้น ก็นับว่าเป็นเรื่องปกติของการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศภายนอกที่เกิดขึ้นได้ (วิทยากร เชียงกูล, 2552)

7. การคบเพื่อนและการเกี่ยวข้องกับเพื่อนต่างเพศ หมายถึง การคบเพื่อนต่างเพศ การนัดเพื่อนต่างเพศ การไปสังสรรค์กับเพื่อน การหาโอกาสใกล้ชิดกับเพศตรงข้าม การไปเที่ยวกับเพื่อน หรือแฟนสองต่อสอง/ เป็นกลุ่ม ในสถานเริงรมย์ การไปเที่ยวค้างคืนกับแฟน การไปเที่ยวบ้านเพื่อนต่างเพศขณะ ไม่มีผู้ใหญ่อยู่บ้าน การให้เพื่อนต่างเพศ/ แฟนรับ-ส่ง ตอนกลางคืน

ปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างเพศชายหญิง ที่ได้มีการนัดพบไปมาหาสู่กัน และได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จากการได้อยู่ใกล้ชิดกันจะทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างของการแสดงออกถึงความเป็นผู้หญิงและความเป็นผู้ชายของแต่ละบุคคล และทำให้ได้เรียนรู้ถึงความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบ และการปฏิบัติตนในเรื่องเพศตามธรรมเนียมของสังคม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ผลักดันให้วัยรุ่นมีความเชื่อมั่นในตนเอง และ McDonald and McKinney (1994) กล่าวว่า ในระยะแรกของการนัดพบกับเพศตรงข้ามของวัยรุ่นตอนต้นนั้นจะไปพบกันเป็นกลุ่ม แต่ระยะต่อมาพบว่าร้อยละ 30 ของวัยรุ่นจะนัดพบเจอกันเพียงตามลำพัง และจากการศึกษาของ บัวทิพย์ ใจตรงดี (2546) พบว่า กลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีคู่รักที่กำลังคบหากันอยู่ร้อยละ 47.6 ซึ่งในกลุ่มนี้มีโอกาสที่จะชักจูงนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้ หากมีโอกาสอยู่ด้วยกันตามลำพังกับคู่รักในที่ลับตา หรืออยู่ในสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมที่กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกทางเพศ และยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างนั้นเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วถึงร้อยละ 17.3 สาเหตุของการมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกนั้นเกิดจากความรัก ร้อยละ 92.1 โดยมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกกับคนรัก ร้อยละ 96 จะเห็นได้ว่าการนัดพบ

และการไปเที่ยวกับเพื่อนต่างเพศมีแนวโน้มว่าอาจเกิดความใกล้ชิด และการถูกเนื้อต้องตัวกัน อาจทำให้มีโอกาสชักนำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ได้

8. การมีคู่รักและคู่ครอง หมายถึง การมีแฟนหลายคนพร้อมกัน การแย่งแฟน การเปลี่ยนแฟนบ่อย การหาแฟนแข่งกัน การเปลี่ยน/ แลกคู่นอน การอยู่ก่อนแต่งงาน การอยู่หอพักร่วมกันกับแฟน การอาศัยอยู่ร่วมกันของวัยรุ่นชายหญิง การแข่งขันทำสถิติหาประสบการณ์ทางเพศ

การมีคนรักในวัยรุ่นเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่ความรักของวัยรุ่นที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ มักสร้างปัญหาใหญ่ในสังคม การมีความรักในวัยรุ่นจึงจำเป็นต้องอยู่ในองค์ประกอบ หลาย ๆ ด้าน และสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งของการเป็นคู่รักหรือแฟนกัน คือต้องนึกถึงความรับผิดชอบต่อกัน การแสดงความรักต่อกัน ไม่จำเป็นต้องมีเพศสัมพันธ์เสมอไป เพราะหากมีเพศสัมพันธ์เมื่อยังไม่พร้อม ขาดความรู้ในเรื่องของการคุมกำเนิด การป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ก็อาจส่งผลให้เกิดปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร และการติดโรคติดต่อที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ได้อีกด้วย (ศูนย์อนามัยที่ 12 ยะลา กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2554) และจากการศึกษาของ กนกกาญจน์ จารุเนตรศรี และประสิทธิ์ อัมปัญญา (2550) พบว่า นักเรียนมีเพศสัมพันธ์กับคนรัก ร้อยละ 96.2 เป็นเพื่อนนักเรียนต่างห้อง ร้อยละ 19.2 สาเหตุที่พบของการมีเพศสัมพันธ์ของเพศชายนั้นเกิดจากความยากลง ร้อยละ 57.8 สำหรับการมีคู่นอนประจำของกลุ่มตัวอย่างที่เคยมีเพศสัมพันธ์พบว่า มีคู่นอนประจำ ร้อยละ 66.7 (1 คน) และมีประสบการณ์ในการแลกเปลี่ยนคู่นอน ร้อยละ 6.4 (3 คน) และพบเฉพาะในเพศชาย และ Mebert and Leonard (2001) กล่าวว่า สำหรับในเพศหญิงการมีความรักมักเป็นสิ่งที่แรกที่เกิดขึ้น ก่อนการมีความสัมพันธ์ทางเพศกับเพศชาย แต่ในทางกลับกัน เพศชายจะมีความคิดว่าความสัมพันธ์ทางเพศที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการตอบแทนต่อการกระทำที่ตนให้ต่อคู่รักของตนเองเป็นส่วนใหญ่

แนวคิดเกี่ยวกับเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้นโดยใช้ทฤษฎีที่อธิบายถึงการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ดังนี้

การแสดงออกพฤติกรรมทางเพศตามทฤษฎีระบบเพศสัมพันธ์ของ Abramson (1983) ได้อธิบายถึงการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นที่เกิดขึ้นว่า การตัดสินใจเกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศของวัยรุ่นนั้น จะถูกควบคุมโดยกลไกที่เป็นโครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคล (Cognitive Structure) ซึ่งโครงสร้างทางสติปัญญานี้ เปรียบเสมือนเป็นแหล่งที่สะสมอารมณ์ความรู้สึก ประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ที่ได้รับการพัฒนามาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ครอบครัว เพื่อน สังคม สื่อสารมวลชน และประสบการณ์เรื่องเพศของตนเองที่ได้รับมาก่อน ร่วมกับสิ่งกระตุ้นในเรื่องเพศต่าง ๆ จนทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาททางเพศ และคอยควบคุม

พฤติกรรมการตอบสนองเกี่ยวกับเรื่องเพศของตนเองในปัจจุบัน โครงสร้างทางสติปัญญานี้จึงเปรียบเสมือนหลักในการยึดเหนี่ยวภายใต้จิตสำนึกของบุคคล ที่สามารถแสดงออกมาในวิถีของการดำเนินชีวิต ในลักษณะของความรู้ ความเชื่อ ทักษะ ค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศ และเกิดการแสดงออกพฤติกรรมทางเพศของบุคคล โดยที่มีทั้งที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมได้

โครงสร้างทางสติปัญญาจะได้รับการพัฒนามาจากปัจจัยนำเข้า (Input) 4 ด้าน ดังนี้ (Abramson, 1983)

1. วุฒิภาวะ (Maturity) เป็นกระบวนการเจริญเติบโตทางด้านร่างกาย บุคลิกภาพ จิตใจ อารมณ์ สังคม เพื่อพัฒนาจากวัยเด็กไปสู่วัยผู้ใหญ่และจะส่งผลให้เห็นชัดเจนเมื่อเด็กเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น
2. บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms) เป็นการเรียนรู้เรื่องเพศที่ได้จากกฎเกณฑ์ของสังคม ได้แก่ กลุ่มเพื่อน การเรียนรู้ที่ได้จากสื่อต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ หนังสือ วารสาร โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น รวมทั้งศาสนา และวัฒนธรรมของในแต่ละท้องถิ่น
3. มาตรฐานของบิดามารดา (Parental Standards) เป็นอิทธิพลการเลี้ยงดู ค่านิยมของบิดามารดา เกี่ยวกับสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติในเรื่องเพศทั้งทางตรงและทางอ้อม
4. ประสบการณ์ทางเพศในอดีต (Previous Sexual Experience) เป็นสิ่งที่ตกค้างอยู่ในโครงสร้างทางสติปัญญา ซึ่งจะกำหนดว่าจะรับรู้และจดจำเป็นหลักการในการประพฤติปฏิบัติทางเพศ เช่น เด็กผู้หญิงจะเรียนรู้เรื่องห้ามการมีเพศสัมพันธ์และจะถูกลงโทษถ้าประพฤติฝ่าฝืนระเบียบ เป็นต้น

Abramson (1983) ให้ความสำคัญของปัจจัยนำเข้าโดยเรียงลำดับตามความสำคัญคือ

- 1) มาตรฐานของบิดามารดา 2) บรรทัดฐานทางสังคม 3) วุฒิภาวะ และ 4) ประสบการณ์ทางเพศที่ได้รับมาก่อน และนอกจากปัจจัยนำเข้างดกล่าวแล้ว ยังมีสิ่งกระตุ้นในเรื่องเพศ (Sexual Stimulus Cues) ซึ่งจะเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อโครงสร้างทางสติปัญญาของบุคคลร่วมด้วย และแบ่งออกเป็น 4 ชนิด ได้แก่

1. เหตุการณ์ที่กระตุ้นการหลั่งฮอร์โมนเพศ (Endocrinological Events) เป็นอิทธิพลจากฮอร์โมนเพศในแต่ละบุคคล
2. สิ่งกระตุ้นทางสรีรภาพ (Physiological Events) เป็นอิทธิพลอันเนื่องมาจากระบบประสาทส่วนกลางและระบบประสาทอัตโนมัติ
3. สถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้าและไม่เป็นสิ่งเร้า (Conditioned and Unconditioned Stimuli) ประกอบด้วยสิ่งกระตุ้นที่มีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เช่น การแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ขั้ววน การดูภาพยนตร์หรือคู่มือโป๊ หรือได้รับการกระตุ้นอวัยวะเพศ เป็นต้น

4. ปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อม (Situational Parameters) เป็นอิทธิพลจากภายนอกหรือตัวแปรของสิ่งแวดล้อม เช่น ยาหรือสารกระตุ้นอารมณ์ทางเพศต่าง ๆ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ บรรยากาศที่เป็นใจ เป็นต้น

การพัฒนาของโครงสร้างทางสติปัญญาจากปัจจัยต่าง ๆ ที่แต่ละบุคคลได้รับมา จะก่อตัวเป็นหลักปฏิบัติแห่งความประพฤติทางเพศ (Codes of Conduct) ที่จะคอยควบคุมพฤติกรรมการแสดงออกทางเพศทั้งหมด และจะเป็นหลักในการยึดเหนี่ยวภายใต้จิตสำนึกของบุคคล ที่จะสามารถแสดงพฤติกรรมทางเพศออกมาทั้งที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมก็ตาม ก็จะส่งผลย้อนกลับมาเข้าสู่ระบบกลายเป็นประสบการณ์เดิมของบุคคลผู้นั้นต่อไปได้อีกด้วย

มาตรฐานของบิดามารดา เป็นวิธีการในการดูแลบุตร ที่เป็นข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์ของบิดามารดา ที่ขึ้นอยู่กับค่านิยม ทศนคติ และบรรทัดฐานของบิดามารดาในแต่ละสังคม ที่บิดามารดาต่างได้ยอมรับว่า การประพฤติปฏิบัติในเรื่องเพศนั้น ๆ เป็นสิ่งที่เหมาะสม และได้ใช้เป็นแนวทางในการเลี้ยงดูบุตรของตนเอง เพื่อให้ได้เรียนรู้ข้อเท็จจริงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศ อันนำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศ ที่มีทั้งภายในและภายนอกของวัยรุ่นได้ (Abramson, 1983) โดยในสังคมไทยค่านิยม ทศนคติและแนวทางเกี่ยวกับวิธีการดูแลบุตรในเรื่องเพศนั้น จะต้องเป็นไปตามการยอมรับของสังคม และควรเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะการเลี้ยงดูเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ข้อเท็จจริงในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศ โดยที่บิดามารดาสามารถกระตุ้นให้บุตรคิดวิเคราะห์ เกิดพัฒนาการทางด้านความคิด (Cognitive Development) ทำให้เกิดความรู้อย่างถ่องแท้ (Enlighten) จนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ จะมีผลให้บุตรแสดงพฤติกรรมทางเพศออกมาได้อย่างเหมาะสม เติบงามวัย และตามพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไป

ตามที่ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ (2552) ได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการอุปการะการเลี้ยงดูเด็กตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ที่ได้กำหนดไว้ในกฎกระทรวง โดยอธิบายถึง มาตรฐานของบิดามารดาในการเลี้ยงดูบุตรในเรื่องเพศว่า บิดามารดาควรพิจารณาตามความสามารถในการรับรู้ ความสนใจของเด็กตามแต่ละช่วงอายุ โดยในช่วงวัยรุ่นตอนต้นนั้น บิดามารดาควรให้ความสนใจในเรื่องเพศ และพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงทางเพศของวัยรุ่น และควรสอนให้เด็กได้เรียนรู้ก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางเพศของร่างกาย เช่น เรื่องของประจำเดือน การเกิดผื่นเปื่อย การจัดการกับอารมณ์ทางเพศ การรู้เอกลักษณ์และบทบาททางเพศ รู้จักวิธีการดูแลสุขภาพวิทยา การป้องกันการติดเชื้อ การปฏิเสธพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ การปฏิบัติต่อเพศตรงข้าม การควบคุมการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม และการมีทัศนคติที่ถูกต้องกับขนบธรรมเนียมของสังคม

ดังรายละเอียด ดังนี้

1. บิดามารดาควรให้ความสนใจในเรื่องเพศและพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปของวัยรุ่น ซึ่งเป็นเรื่องธรรมชาติที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของระดับฮอร์โมนเพศ โดยที่เด็กอาจจะรู้สึกตื่นเต้น ถูกเร้าใจได้ง่าย เกิดความอยากรู้อยากลอง อาจทำให้มีการแสวงหาความรู้ในเรื่องเพศด้วยตนเองจาก สื่อที่ไม่เหมาะสม การเฝ้าระวังไม่ให้อายุเข้าไปถึงเกี่ยวข้องกับสื่อลามกต่าง ๆ ควรได้รับความรู้ เรื่องเพศที่ไม่เป็นการกระตุ้นมากเกินไป เพราะอาจนำมาสู่การแสดงออกพฤติกรรมทางเพศ ที่ไม่เหมาะสมได้ อีกทั้งบิดามารดาควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุตรด้วย

2. บิดามารดาควรมีการสื่อสารเรื่องเพศให้บุตรรับรู้และเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลง ทางด้านร่างกาย จิตใจ และอิทธิพลของฮอร์โมนเพศที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับเรื่องทักษะในการคบเพื่อน ต่างเพศ การวางตัวและการแสดงออกอย่างเหมาะสม การระบายออกความรู้สึกทางเพศ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง การออกกำลังกาย และการเล่นดนตรี เป็นต้น การดูแลสุขวิทยาของ อวัยวะสืบพันธุ์ การฝึกทักษะการปฏิเสธและไม่เปิดโอกาสให้ตนเองอยู่ตามลำพังกับเพศตรงข้าม การปฏิเสธการสัมผัสส่วนของร่างกายที่ควรปกป้อง เช่น ปาก หน้าอก ก้นและอวัยวะเพศ เป็นต้น การป้องกันตนเองจากภัยคุกคามต่าง ๆ เช่น ไม่แต่งกายล่อแหลม ไม่เดินทางในยามวิกาลโดยลำพัง และไม่ดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์หรือใช้สารเสพติด เป็นต้น การสร้างค่านิยมให้บุตรชายเห็น คุณค่าของผู้หญิง การแนะนำไม่ให้มีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน และไม่ให้มีเพศสัมพันธ์กับ หญิงบริการทางเพศ หรือหากไม่สามารถหลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์ได้ให้ใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้ง และการตระหนักถึงผลกระทบจากการมีเพศสัมพันธ์ เช่น การตั้งครรภ์ การติดเชื้อที่ติดต่อทาง เพศสัมพันธ์ ผลกระทบทางด้านจิตใจในความรู้สึกถึงการมีคุณค่าของตนเอง เป็นต้น ควรมีการ พุดคุยกับบุตรในเรื่องเพศอย่างสม่ำเสมอ โดยใช้การพูดคุยแบบไม่จ้องจับผิดเพื่อให้อายุเกิด ความไว้วางใจ สามารถพูดคุยปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากบิดามารดาได้ และบิดามารดา ไม่ควรลงโทษบุตรอย่างรุนแรง หรือเข้มงวดปิดบังจนไม่สามารถพูดคุยกับบุตรในเรื่องเพศได้

3. บิดามารดาควรมีการเฝ้าสังเกตติดตามบุตรและให้บุตรมีส่วนร่วมในการกำหนด ขอบเขตกฎระเบียบด้วยกัน เช่น ความเหมาะสมในการคบเพื่อนต่างเพศที่ควรพบกันที่โรงเรียน หรือที่บ้าน โดยไม่ควรอยู่ด้วยกันตามลำพังในที่ลับตาคน การขออนุญาตเมื่อต้องการออกนอกบ้าน ทุกครั้ง กลับบ้านตรงตามเวลา การไม่ค้างคืนนอกบ้านโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น บิดามารดาควร ใช้ทักษะในการจัดการปัญหาและความปลอดภัยโดยการติดตามสอดส่องพฤติกรรมของบุตรเป็น ระยะ ๆ ควรรับรู้ถึงที่อยู่และการมีกิจกรรมต่าง ๆ ที่บุตรได้ทำขณะนั้น อีกทั้งบิดามารดาควรยอมรับ ความเป็นส่วนตัวของบุตร เช่น ไม่เปิดจดหมายอ่านก่อน ไม่แอบฟังขณะบุตรพูดคุยโทรศัพท์ ควรมี การเฝ้าติดตามดูแลพฤติกรรมบุตรแบบมีระยะห่างบ้าง และมีความยืดหยุ่นที่ควรปรับตามการพิจารณา

ของแต่ละสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้บุตรมีความเข้าใจในการเฝ้าสังเกตติดตามของบิดามารดาและให้ความร่วมมือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ได้ตั้งไว้

การดูแลให้บุตรมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมจึงเป็นภารกิจหนึ่งของบิดามารดา โดยให้บุตรได้เรียนรู้ถึงทักษะชีวิตที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศ การเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติในเรื่องเพศ มีการสื่อสารเรื่องเพศเกี่ยวกับสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติในเรื่องเพศอย่างถูกต้อง จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นที่จะทำให้วัยรุ่นสามารถวิเคราะห์และตัดสินใจในเรื่องเพศอย่างเหมาะสมด้วยตัวเองเป็น (วิทยากร เชียงกูล, 2552) อีกทั้งบิดามารดาควรมีการเฝ้าสังเกตในการติดตามพฤติกรรมบุตรของร่วมกัน เนื่องจากส่วนหนึ่งจะเป็นการประเมินให้เห็นถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของบุตรในการนำไปปฏิบัติ หากบุตรมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมหรือต้องการความช่วยเหลือจากบิดามารดา ก็สามารถชักเตือนและให้คำชี้แจงแก่บุตรได้ เพราะช่วงเวลาที่เด็กถูกหล่อหลอมพฤติกรรมจากสังคม วัฒนธรรม จะเข้ามามีอิทธิพลอยู่ตลอดเวลาหากมีการเริ่มต้นของการปลูกฝังที่ดี คงสร้างหลักประกันได้ว่าทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมทางเพศที่ตามมาของเด็กนั้นจะดีตามไปด้วย (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ, 2552)

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู การสื่อสารเรื่องเพศ การเฝ้าสังเกตของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นตอนต้น

การอบรมเลี้ยงดูเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการคิดของเด็ก เพราะครอบครัวเป็นหน่วยสังคมแห่งแรกของเด็ก ให้ได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวจึงมีความสำคัญ เพราะการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี มีความอบอุ่นและได้รับการเข้าอกเข้าใจจากบิดามารดาช่วยทำให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และสังคมที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงไปตามวัย ในทางตรงกันข้ามหากสภาพแวดล้อมของเด็กที่ขาดความอบอุ่น หรือขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม ย่อมมีผลให้เด็กขาดความเชื่อมั่นและสักระกั้นต่อการพัฒนาไปสู่วัยต่อไป อีกทั้งมีผลต่อกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาอีกด้วย และมีผู้ให้ความหมายของการอบรมเลี้ยงดูบุตรไว้ดังนี้

พูนสุข ช่างทอง (2548) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูว่า เป็นการให้การดูแลเอาใจใส่ และจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางร่างกาย จิตใจอารมณ์ และสังคมของเด็กอย่างเหมาะสมกับวัย และมีการอบรม สอน แนะนำเพื่อให้เด็กสามารถควบคุมตนเองได้

อำไพพรรณ ไญญยาโรจน์ (2545) ให้ความหมายการอบรมเลี้ยงดู หมายถึง เป็นการแนะนำสั่งสอนให้เด็กเป็นคนดี มีพัฒนาการแบบองค์รวม คือ มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ใจพพร้อม ๆ กัน เหมาะสมตามเพศและวัย ให้มีสุขภาพแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้เลี้ยงดูใกล้ชิดเด็ก ที่มีการดูแลเอาใจใส่ อบรมสั่งสอน เพื่อให้มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน เป็นไปอย่างเหมาะสมตามเพศและวัย การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญ เพราะก่อให้เกิดคุณลักษณะและพฤติกรรมที่เป็นพื้นฐานของตัวบุคคลนำไปสู่การพัฒนาดนเองในอนาคตต่อไป

รูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู (Parenting Style)

Fletcher (1997) ได้กล่าวถึงงานของ Baumrind ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาเมื่อปี ค.ศ. 1971 ซึ่งได้แบ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้อำนาจควบคุม (Authoritarian) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาใช้อำนาจควบคุมออกคำสั่งให้บุตรทำตามที่บิดามารดาต้องการ โดยไม่เปิดโอกาสให้บุตรเป็นตัวของตัวเองไม่ยอมรับความคิดเห็นของบุตร
2. การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาสนับสนุนให้บุตรมีการตามวุฒิภาวะโดยกำหนดขอบเขตของพฤติกรรม มุ่งหวังให้บุตรเชื่อฟังแต่ขณะเดียวกันก็ยังให้บุตรเป็นตัวของตัวเอง โดยบิดามารดาแสดงการยอมรับความคิดเห็นของบุตร ให้ความอบอุ่นและอธิบายเหตุผล ซึ่งเป็นความสมดุลกันระหว่างการควบคุมและการปล่อยให้บุตรเป็นตัวของตัวเอง
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (Permissive) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดายึดตัวบุตรเป็นศูนย์กลาง สนับสนุนและยอมรับบุตร ปล่อยให้บุตรทำตามความต้องการของตัวเอง โดยไม่มีขอบเขต ตอบสนองต่อความต้องการของบุตรในระดับสูง ให้ความรักและ ไม่มีการควบคุมพฤติกรรมบุตร

จรรยา สุวรรณทัต, ลาตทองใบ ภูอภิรมย์ และภัทรา สุคนธ์พิพย์ (2541) ได้กล่าวว่า วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดามีผลต่อพฤติกรรมของเด็กเป็นอย่างยิ่ง เด็กจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือไม่ ขึ้นอยู่กับวิธีการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ วิธีการเลี้ยงดูบุตรของแต่ละครอบครัวนั้นไม่เหมือนกันแล้วแต่การศึกษาของผู้เป็นบิดามารดา ฐานะทางสังคม รากฐานชีวิตของบิดามารดา และความชินที่ได้ปฏิบัติกันมาจากรอบครัวของตน ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาอาจแบ่งเป็น 4 ประเภทดังนี้

1. การเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน โดย เป็นวิธีการอบรมแบบบิดามารดาเป็นส่วนใหญ่ เข้มงวด กวดขันมาก บิดามารดาควบคุมใกล้ชิด เด็กไม่มีโอกาสได้เป็นอิสระหรือเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง บิดามารดาจะออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามจนกระทั่งเด็กเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีอิสระที่จะกระทำสิ่งที่เขาต้องการ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยหรือทอดทิ้ง เป็นแบบตรงกันข้ามกับประเภทแรก บิดามารดาไม่สนใจที่จะอบรมสั่งสอนเด็ก ปล่อยให้เด็กมีอิสรภาพมากเกินไป ขอมให้เด็กทำตามใจ ไม่เคยชี้แนะทางที่ถูกต้องให้ ทำให้เป็นเด็กที่ขาดเหตุผล ไม่เชื่อฟังใครและมักมีอารมณ์ฉุนเฉียว โกรธง่าย ก้าวร้าว

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบพหุอนุอมหรือรักมากเกินไป ได้แก่ วิธีที่บิดามารดา หรือผู้เลี้ยงดูคอยเอาใจใส่ปกป้องคุ้มครองช่วยเหลือเด็กมากเกินไป เด็กไม่เคยได้รับความลำบาก ไม่มีโอกาสได้เรียนรู้การพึ่งพาตนเอง เมื่อโตขึ้นเด็กไม่สามารถช่วยตัวเองได้ เอาแต่ใจตนเอง ไม่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เนื่องจากคิดพึ่งจากผู้อื่นตลอดเวลา

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เป็นลักษณะของการอบรมสั่งสอนด้วยเหตุผล ให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจ มีส่วนรับรู้ รับผิดชอบต่อกิจกรรมของครอบครัว สามารถแสดงความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ บิดามารดาคอยแนะนำแนวทางที่ถูกต้องด้วยเหตุผล เด็กเหล่านี้จะมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรับผิดชอบ และมีความมั่นใจในตัวเอง มีคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่ดีและพึ่งตนเองได้

อรชุนา พุ่มสวัสดิ์ (2539) ได้ศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาไว้ 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบอิตาเลียน (Authoritarian) หมายถึง การที่บิดามารดาคอยกวดขัน ดูแลควบคุมทั้งความประพฤติ ความคิด ทัศนคติ และความรู้สึกโดยตรง บิดามารดาจะออกคำสั่งให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบและมาตรฐานของสังคม วัฒนธรรม หรือห้ามมิให้ประพฤติ ออกนอกรีดนอกรอย ถ้าบุตรไม่ปฏิบัติตามจะถูกลงโทษ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย (Democracy) หมายถึง การที่บิดามารดาแสดงความรักและส่งเสริมให้บุตรมีอิสระในการคิด ตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง บิดามารดาจะอธิบายเหตุผลในการส่งเสริมหรือห้ามมิให้ทำสิ่งต่าง ๆ บุตรจะได้รับความเสมอภาคในการกระทำสิ่งต่าง ๆ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักตามใจ (Permissiveness) หมายถึง การที่บิดามารดายินยอมให้บุตรแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ได้ตามใจปรารถนาโดยไม่ต้องทำตามกฎเกณฑ์ แม้กระทำความผิดก็ไม่ต้องได้รับโทษ วัยรุ่นรู้สึกที่บิดามารดาปล่อยตามใจโดยไม่มีกรให้คำแนะนำที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความคุ้มครอง (Overprotection) หมายถึง การที่บิดามารดาแสดงความรักและห่วงใยจนเกินไป ให้ความช่วยเหลือจนเกินความจำเป็น มักเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับบุตรในทุกเรื่อง ทำให้บุตรรู้สึกว่าตนไม่มีอิสระที่จะทำอะไรด้วยตนเอง

5. การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (Rejection) หมายถึง การที่บิดามารดาไม่สนใจเอาใจใส่ ไม่ให้ความช่วยเหลือเมื่อจำเป็น

อรรถัย เกตุขาว (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูใน 3 รูปแบบ จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้

1. แบบประชาธิปไตย หมายถึง รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร โดยที่บุตรรู้สึกว่าเขาเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรมและมีเหตุผล รู้สึกว่าบิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่นให้การยอมรับนับถือในความสามารถและความคิดเห็นของตน และให้ความช่วยเหลือตามโอกาสอันควร

2. แบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร โดยที่บุตรรับรู้และรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร ต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่บิดามารดา กำหนดให้ หรือถูกควบคุมไม่ได้รับความสะดวกในการทำตามที่ตนเองต้องการถ้าไม่ปฏิบัติตามที่บิดามารดาต้องการก็จะถูกลงโทษอย่างรุนแรง

3. แบบปล่อยปละละเลย หมายถึง รูปแบบของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดากับบุตร โดยที่บุตรรับรู้และรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ ขาดการสนับสนุนหรือการแนะนำจากบิดามารดา ขาดความอบอุ่น เกือบบิดามารดา และรู้สึกว่าถูกปล่อยให้อะไรตามใจชอบอย่างไม่มีขอบเขต

การอบรมเลี้ยงดูจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีหลากหลายรูปแบบ และนับได้ว่ามีบทบาทที่สำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะต้นแห่งชีวิต ผลที่ได้รับจากการอบรมเลี้ยงดูจะส่งผลให้เด็กเติบโตขึ้นมามีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับการวางรากฐานของชีวิต ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ การอบรมเลี้ยงดูแต่ละวิธีมีข้อดีและข้อบกพร่องแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์พิจารณาในการเลือกวิธีการที่เหมาะสมของบิดามารดาที่จะใช้กับบุตรของตน ถ้าบิดามารดาไม่สอนให้เด็กรู้ว่าอะไรถูกผิดตั้งแต่เล็ก ๆ วัยรุ่นจะขาดความรู้ที่จะแยกแยะอะไรถูกผิด และจะไม่สามารถควบคุมอารมณ์ ทำให้เขาตัดสินใจผิด และอาจมีการแสดงออกของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมขัดต่อการยอมรับของสังคมได้ (วิทยากร เชียงกุล, 2552) จากการศึกษาของ อรรถัย เกตุขาว (2551) พบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ส่วนวัยรุ่นที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบปล่อยปละละเลยนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมเรื่องการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส และการศึกษาของ ชลนิทรา แสงบุราณ (2551) พบว่า วัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมากกว่าวัยรุ่นที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การเลี้ยงดูแบบแบบให้ความคุ้มครอง การเลี้ยงดูแบบอดตาริปไตย และการเลี้ยงดูแบบรักตามใจ โดยอธิบายว่า บิดามารดาที่มีการปฏิบัติ

ต่อวัยรุ่นด้วยการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะมีความใกล้ชิดกับวัยรุ่น มีการส่งเสริมให้วัยรุ่นมีอิสระในความคิด การตัดสินใจ และสามารถแสดงความคิดเห็น เปิดเผยความรู้สึกต่าง ๆ อีกทั้งวัยรุ่นยังสามารถขอคำปรึกษาจากบิดามารดาได้ ส่วนวัยรุ่นที่ได้รับการปฏิบัติด้วยการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย จะทำให้วัยรุ่นไม่ได้รับความรัก ความเอาใจใส่ ไม่ได้รับคำแนะนำ การช่วยเหลือจากบิดามารดา ทำให้วัยรุ่นสามารถทำอะไรได้ตามใจตนเอง และพยายามแสวงหาความอบอุ่นจากบุคคลอื่น อาจทำให้แสดง ออกถึงพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมได้ สอดคล้องกับการศึกษาของวรรณศิริ ปิ่นทอง (2549) ที่พบว่า การอบรมเลี้ยงดูนั้นสามารถพยากรณ์พฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นได้ถึงร้อยละ 43.2 และรูปแบบการเลี้ยงดูบุตรที่ไม่เหมาะสมเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นเช่นกัน (อนงค์ ชีระพันธุ์, 2544) และ สมบูรณ์ จิตชาญวิชัย (2546) ยังได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การอบรมเลี้ยงดูบุตรในเรื่องพฤติกรรมทางเพศของนักเรียนวัยรุ่นนั้น ควรใช้วิธีที่บอกเหตุผลไม่ควรใช้อารมณ์ หรือบังคับค่า ลงโทษ อีกทั้งไม่ควรเข้มงวดหรือตามใจเกินไป

การสื่อสารเรื่องเพศ (Sexual Communication)

การสื่อสาร เป็นกระบวนการของการส่งและรับข้อมูล และเป็นการเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งและผู้รับข้อมูล อาจเป็นปฏิสัมพันธ์ของบุคคลหรือการส่งผ่านข้อมูลระหว่างบุคคลก็ได้ (Craven & Himle, 2003) และ วัชร อੰนนาค (2540) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเป็นการที่บุคคลหนึ่งส่งข่าวสารไปยังอีกบุคคลหนึ่งซึ่งมีผลให้ผู้รับสารนั้นมีการตอบสนองภายในและแสดงออกมา ซึ่งประกอบด้วยข่าวสารที่เป็นทั้งคำพูด หรือภาษาพูด (วจนภาษา) และข่าวสารที่ไม่เป็นคำพูด (อวจนภาษา) หรือภาษาท่าทางที่รวมไปถึงภาษากาย การสบตา น้ำเสียง การสัมผัส และการแสดงออกทางสีหน้า

เนื่องจากวัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย อารมณ์ สังคม และพัฒนาการทางเพศอย่างเด่นชัด การได้เรียนรู้ธรรมชาติความเป็นจริงทางเพศ จะช่วยให้มีความรู้ มีทัศนคติ สามารถปรับตัวให้เป็นไปตามพัฒนาการของชีวิตและมีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม การเรียนรู้ในเรื่องเพศนั้นบิดามารดาสามารถให้ได้โดยสอดแทรกไปกับการส่งเสริมพัฒนาการด้านอื่น ๆ และปรับในการสื่อสารเรื่องเพศให้สอดคล้องไปกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน และควรส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเองถึงแนวทางที่เหมาะสมเพื่อป้องกันปัญหาทางเพศที่อาจเกิดตามมาได้ แต่เนื่องจากสังคมไทยบางส่วนยังคงมองการสื่อสารเรื่องเพศเป็นเรื่องที่ควรปกปิด น่าละอาย ประทักษ์ โอประเสริฐสวัสดิ์ (2550) กล่าวว่า จากข้อกำหนดขององค์การอนามัยโลกได้เน้นให้เห็นว่าเรื่องเพศเป็นเรื่องปกติธรรมชาติ และต้องให้ความสำคัญในการที่จะทำให้วัยรุ่นมีความรู้ ความเข้าใจ เรียนรู้ในเรื่องเพศที่ถูกต้องให้มีทักษะชีวิตที่ดี เพื่อให้มีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสม และ พนม เกตุมาน (2554) กล่าวว่า การที่วัยรุ่นได้รู้การสื่อสารเรื่องเพศจากบิดามารดา หรือ ผู้ปกครองจะทำให้บุตรวัยรุ่นมีความรู้ มีค่านิยม และมีพฤติกรรมการแสดงออกในเรื่องเพศได้อย่าง

เหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ Jordan, Price, and Fitzgerald (2000) พบว่า ร้อยละ 52 ของวัยรุ่นนั้นมีความเห็นว่าบิดามารดาจำเป็นต้องมีการสื่อสารเรื่องเพศกับวัยรุ่น เนื่องจากการสื่อสารเรื่องเพศนั้นทำให้บุคคลเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเพศที่ดีขึ้น (จันทร์วิภา คิลกัมพันธ์, 2543) อีกทั้งในสังคมปัจจุบันวัยรุ่นชายหญิงมีโอกาสนพบปะสัมพันธ์กันใกล้ชิดกันมากขึ้น จนอาจมีความสัมพันธ์ถึงขั้นเลิกละจนเกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมาได้ ดังนั้นการได้รับการสื่อสารเรื่องเพศจากบิดามารดาของวัยรุ่นจึงมีความจำเป็น (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2549)

จันทร์วิภา คิลกัมพันธ์ (2543) กล่าวถึงประเด็นที่สำคัญและเนื้อหาเรื่องเพศศึกษาที่บิดามารดาควรสื่อสารกับบุตรวัยรุ่นตอนต้น ดังนี้

1. ความรู้เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย เช่น การรับรู้เกี่ยวกับการมีประจำเดือน การมีขนขึ้นที่อวัยวะเพศ การมีหนวดที่ขยายโตขึ้น การมีฟันเปื่อย การสร้างความไคร่ด้วยตนเอง สร้างความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และความรู้สึกที่เกิดขึ้นว่า เป็นพัฒนาการที่ปกติของร่างกาย และเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับทุกคน เพื่อลดความวิตกกังวลกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
2. ความรู้เกี่ยวกับการปรับตัวและการวางตัวกับเพศตรงข้ามอย่างเหมาะสม เนื่องจากพัฒนาการตามวัยของวัยรุ่นตอนต้น เป็นวัยที่เริ่มให้ความสนใจต่อเพศตรงข้าม มีการพบเพื่อนต่างเพศเพิ่มมากขึ้น
3. การปลูกฝังความรับผิดชอบในเรื่องเพศ วิธีการปฏิบัติตนและการให้เกียรติต่อเพศตรงข้าม
4. ความเข้าใจถึงความต้องการของบุตรวัยรุ่น ในความเป็นส่วนตัว การตัดสินใจด้วยตัวเอง แต่ควรอยู่ในการดูแลอย่างใกล้ชิดของบิดามารดาไม่ควรปล่อยให้บุตรมีอิสระเกินไปและก็ไม่ทำให้เด็กรู้สึกว่าการควบคุม
5. การสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบิดามารดากับบุตร เพื่อให้บุตรได้รู้สึกเกิดความอบอุ่นไว้วางใจ เมื่อเกิดปัญหา เกิดความผิดพลาดต่าง ๆ บิดามารดาสามารถช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้

การสื่อสารเรื่องเพศของบิดามารดาจึงควรเลือกเนื้อหาที่มีความครอบคลุมเหมาะสมกับวัยของบุตร และที่สำคัญบิดามารดาจะต้องมีความรู้ มีเจตคติที่ดีต่อเรื่องเพศ มีทักษะในการสื่อสาร และที่สำคัญต้องมีความสะดวกใจในการที่จะสื่อสารเรื่องเพศกับบุตร จึงจะทำให้การสื่อสารนั้นมีประสิทธิภาพ และ วัลยา ธรรมพนิชวัฒน์ (2553) ได้กล่าวว่า ในการสื่อสารเรื่องเพศของบิดามารดากับบุตรวัยรุ่นนั้นควรคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้

1. จังหวะเวลาของการพูดคุย ควรคุยกับบุตรตั้งแต่อายุ 10-12 ปี ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเพศ เช่น การคบเพื่อนต่างเพศ (Dating) ก่อนที่บุตรจะเริ่มมีพฤติกรรมทางเพศ การเริ่มต้นสื่อสารเรื่องเพศเร็วจะช่วยให้บิดามารดามีโอกาสที่จะอธิบายข้อมูลเรื่องเพศให้บุตรเข้าใจ โดยอาจปรับเนื้อหาของการพูดคุยให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของบุตรได้

2. เนื้อหาของการพูดคุย บิดามารดาควรพูดคุยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกายเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น การรักษาพรหมจรรย์ และผลของการมีเพศสัมพันธ์ต่อสุขภาพของวัยรุ่น การคุมกำเนิด การใช้ถุงยางอนามัย โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครรภ์ และเหตุผลที่วัยรุ่นใช้ในการตัดสินใจที่จะมีเพศสัมพันธ์

3. ความถี่ของการพูดคุย การพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศครั้งเดียวมักไม่ได้ผล บิดามารดาจึงมีความจำเป็นที่ต้องพูดคุยกับบุตรหลาย ๆ ครั้ง และปรับเนื้อหาให้เหมาะสมกับความต้องการของบุตร ในการพูดคุยสื่อสารเรื่องเพศนั้นเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องและเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา หากบิดามารดาสื่อสารเรื่องเพศได้อย่างชัดเจนเท่าใดก็จะยิ่งช่วยให้บุตรเข้าใจและสามารถนำสิ่งเหล่านั้นไปปฏิบัติในชีวิตจริงได้มากขึ้น

การสื่อสารเรื่องเพศที่เหมาะสมจากบิดามารดาจะทำให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ถึงสิ่งที่ควรประพฤติ ปฏิบัติในเรื่องเพศ ได้ซึมซับทัศนคติ และค่านิยมในเรื่องเพศที่นำไปสู่การแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ ดังเช่นในการศึกษาของ ชลนิทรา แสงบุราณ (2551) ที่พบว่า การสื่อสารเรื่องเพศระหว่างมารดาและบุตรสาวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับพฤติกรรมทางเพศ และเป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถทำนายพฤติกรรมทางเพศของบุตรสาวได้ อีกทั้งการได้เรียนรู้จากการสื่อสารเรื่องเพศจากบิดามารดาช่วยลดปัญหาในการที่วัยรุ่นแสวงหาความรู้เรื่องเพศด้วยตนเองจากแหล่งความรู้ที่ไม่เหมาะสมอื่น ๆ เช่น กลุ่มเพื่อน อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

การเฝ้าสังเกตของบิดามารดา (Parental Monitoring)

การเฝ้าสังเกตของบิดามารดา หมายถึง ความสัมพันธ์ในพฤติกรรมการณ์เลี้ยงดูบุตรของบิดามารดาที่เกี่ยวข้องถึงความสนใจในการเฝ้าสังเกตและติดตามดูให้รู้ว่าบุตรของตนอยู่ที่ไหน และมีการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างไร (Dishion & McMahon, 1998)

Dishion and McMahon (1998) กล่าวว่า การเฝ้าสังเกตติดตามดูพฤติกรรมบุตรนั้นอยู่ในบทบาทการเลี้ยงดูบุตรของบิดามารดา และการกระทำในการเฝ้าสังเกตของบิดามารดาจะทำให้มีผลต่อการเกิดสัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดาด้วย โดยมีรูปแบบของการกระทำในการเฝ้าสังเกตดังต่อไปนี้

1. โน้มน้าวบุตรให้เป็นไปตามความเชื่อและค่านิยมของบิดามารดา บรรทัดฐานทางสังคม และเป้าหมายต่าง ๆ ที่บิดามารดาต้องการ

2. ฝ่ายสังเกตติดตามพฤติกรรมการทำกิจกรรมของบุตรที่กำลังทำอะไร ที่ไหน อยู่กับใคร

3. มีการจัดการกับพฤติกรรมของบุตรที่เกิดขึ้น โดยบิดามารดาจะพยายามใช้สิ่งที่จูงใจบุตร เช่น สร้างแรงเสริม ตั้งกฎเกณฑ์ หรือต่อรองเงื่อนไขต่าง ๆ กับบุตร เพื่อให้บุตรมีพฤติกรรมเป็นไปในแนวทางที่บิดามารดาเห็นว่าถูกต้องและเหมาะสม

Hayes (2004) กล่าวว่า การเฝ้าสังเกตของบิดามารดาไม่ได้เป็นการควบคุมพฤติกรรมหรือบีบบังคับให้บุตรปฏิบัติตามคำสั่งของบิดามารดา แต่เป็นการติดตามสังเกตถึงพฤติกรรมในสิ่งที่วัยรุ่นแสดงออกว่าได้ปฏิบัติตามคำแนะนำหรือการอบรมสั่งสอนของบิดามารดาอย่างไร และสามารถใช้เป็นแนวทางในการควบคุมพฤติกรรมของบุตรให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมได้

เมื่อบิดามารดาเฝ้าสังเกตติดตามและรับรู้ว่ามีบุตรอยู่ที่ไหน กำลังทำอะไร และอยู่กับใครจะช่วยลดการเกิดพฤติกรรมของบุตรที่เป็นปัญหาได้ เช่น การดื่มสุรา สูบบุหรี่ หรือกระทำกิจกรรมใด ๆ ที่ผิดกฎหมาย โดยบิดามารดาจะต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้จากบุตรในการสังเกตและติดตาม การได้รับรู้ถึงข้อมูลต่าง ๆ ของบิดามารดานั้น ควรได้มาจากความเต็มใจของบุตรซึ่งจะเกิดขึ้นจากการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันโดยการที่บุตรได้รับรู้ถึงความอบอุ่นจากบิดามารดาได้รับการสนองตอบต่อตนเอง จะทำให้บุตรรู้สึกสบายใจและมีความเต็มใจในการให้ข้อมูลกับบิดามารดา อีกทั้งควรมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกันโดยที่บิดามารดาจะต้องบอกถึงพฤติกรรมที่ควรและไม่ควรปฏิบัติให้บุตรรับรู้อย่างชัดเจน เพราะหากมีความรู้สึกขัดแย้งเกิดขึ้นอาจทำให้บุตรพูดโกหกหรือพูดในสิ่งที่ตรงกันข้ามมากกว่าการพูดความจริงกับบิดามารดาได้ และเมื่อมีการพูดโกหกเกิดขึ้นบ่อยครั้งก็จะทำให้ความเชื่อมโยงในสัมพันธภาพระหว่างบิดามารดาลดลงไปด้วย ดังนั้นการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันจะทำให้บิดามารดาได้รับรู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุตรและสามารถควบคุมพฤติกรรมของบุตรให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมได้ (Brooks, 2011)

ในการศึกษาของ Lezin et al. (2004) ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องการเฝ้าสังเกตติดตามและการควบคุมของบิดามารดา ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. การปฏิบัติตามกฎระเบียบของบิดามารดาที่ตั้งขึ้น เช่น กฎระเบียบเรื่องเวลาการเข้านอน การทำการบ้าน ห้ามการใช้สารเสพติด และการนัดพบเพศตรงข้าม โดยบิดามารดาต้องชี้แจงบุตรเกี่ยวกับกฎระเบียบให้ชัดเจน
2. การกลับบ้านตามเวลา ถ้ากลับไม่ตรงตามเวลา ต้องมีการโทรแจ้งผู้ปกครองว่าอยู่ที่ไหนกับใคร
3. บิดามารดาเฝ้าติดตามรับส่งบุตรก่อนและหลังเลิกเรียน ร่วมรับประทานอาหารมื้อค่ำอยู่ด้วยก่อนเข้านอน และทำกิจกรรมร่วมกันในวันหยุด

4. บิดามารดารู้จักเพื่อนของบุตร และรับรู้กิจกรรมที่บุตรทำนอกบ้าน
5. บิดามารดาเฝ้าระวังเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงของลูก
6. บิดามารดาควบคุมกำกับ ในการจัดกิจกรรมของบุตรร่วมกับกลุ่มเพื่อน เช่น การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์ระหว่างกลุ่มเพื่อน

แต่ถ้าการเฝ้าสังเกตติดตามไม่ได้ผลนั้น จะดูได้จากความบ่อยครั้งที่บุตรไม่บอกกล่าวว่าจะไปไหน ทำอะไร หรืออยู่กับใคร และบิดามารดามีความยากลำบากในการควบคุมพฤติกรรมของบุตร

ซึ่ง นรมนต์ มหาศิริมงคล (2548) ได้นำแนวคิดของ Lezin et al. (2004) มาสร้างเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการควบคุมของบิดามารดาต่อบุตร ในเรื่องการกลับบ้าน การมีกิจกรรมหลังเลิกเรียน การคบเพื่อนและการใช้เวลาอยู่กับเพื่อน

Rhucharoenpompanich et al. (2010) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเลี้ยงดูบุตรและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของวัยรุ่น: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างลูกชายและลูกสาวในประเทศไทยพบว่า พฤติกรรมการควบคุมติดตามของบิดามารดาและความสัมพันธ์ใกล้ชิดเป็นปัจจัยป้องกันพฤติกรรมก้าวร้าวเกรทีที่เป็นปัญหา และการติดตามควบคุมที่ไม่ดังกฎเกณฑ์มากเกินไป เป็นปัจจัยส่งเสริมให้บุตรสาวมีพฤติกรรมด้านเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรเหมาะสมขึ้น และ Sieverding, Adler, Witt, and Ellen (2005) ศึกษาถึงอิทธิพลของการเฝ้าสังเกตของบิดามารดาต่อการชะลอในการเริ่มต้นการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในซานฟรานซิสโกประเทศสหรัฐอเมริกาในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1996-1988 ที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นอายุ 14-18 ปี จำนวน 307 คน พบว่า การเฝ้าสังเกตที่บิดามารดารับรู้ อย่างถูกต้องถึงกิจกรรมของวัยรุ่นเมื่ออยู่นอกบ้านนั้นจะมีผลต่อการชะลอในการเริ่มต้นการมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ วิทยากร เชียงกุล (2552) กล่าวว่า วัยรุ่นที่รู้สึกว่าบิดามารดาให้ความสนใจใส่ใจต่อกิจกรรมของพวกเขาอย่างแท้จริง รู้ว่าตนคบกับใครบ้างและทำอะไรในช่วงเวลาว่าง จะมีโอกาสก่อปัญหาน้อยกว่าวัยรุ่นคนอื่น ๆ ที่พ่อแม่ไม่ค่อยเอาใจใส่ และการติดตามดูแลของบิดามารดาที่มีต่อวัยรุ่นนั้นจะต้องทำด้วยความรู้สึกเชื่อมโยงที่ดีระหว่างบิดามารดา กับบุตรวัยรุ่น โดยมีความเมตตา มีความรักความห่วงใยและคงเส้นคงวา เอาใจใส่ติดตามอย่างเหมาะสม โดยไม่ได้แทรกแซงหรือมุ่งจับผิดเพราะจะทำให้วัยรุ่นปฏิเสธการเฝ้าสังเกตของบิดามารดาได้ อีกทั้งบิดามารดาควรส่งเสริมให้วัยรุ่นนึกคิดตัดสินใจด้วยตัวเองในทางบวกและสร้างสรรค์ โดยที่บิดามารดาเป็นผู้สนับสนุนความคิดให้คำปรึกษา ชี้แนะถึงเหตุผลข้อดีข้อเสีย ในพฤติกรรมต่าง ๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการติดตามเฝ้าสังเกตของบิดามารดาที่มากเกินไปอาจทำให้บุตรรู้สึกว่าถูกกักตัวได้ ดังนั้นบิดามารดาจึงควรปรับระดับการเฝ้าสังเกตติดตามให้เข้ากับความต้องการเป็นอิสระที่สูงขึ้นตามพัฒนาการของบุตรวัยรุ่น

นอกจากปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่นดังกล่าวข้างต้นแล้ว จากการทบทวนวรรณกรรมยังพบปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น เช่น เพศ อายุ สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม กลุ่มเพื่อน และประสบการณ์ทางเพศ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี การอบรมเลี้ยงดู การสื่อสารเรื่องเพศ และการเฝ้าสังเกตของบิดามารดา เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาโครงสร้างทางสติปัญญา ที่มีผลต่อการแสดงออกของพฤติกรรมทางเพศของวัยรุ่น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเลือกมาเป็นตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University